

Õiguskantsler

Teie 01.04.2021 nr

Meie 03.05.2021 nr 7-4/210677/2103089

Isikut tõendavate dokumentide väljastamine

Austatud avaldaja

Kirjutasite õiguskantslerile, et Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) on otsustanud väljastada Teile uued isikut tõendavad dokumendid Eestis, mitte Välisministeeriumi kaudu välisriigis, nagu taotlesite. Tõite esile, et Teile taotluse lahendamisel oli ka menetluslikke probleeme: näiteks nõudis taotlust lahendav ametnik, et esitaksite teise PPA ametniku kinnituse selle kohta, et dokumentide välisriigis väljastamisest keeldumiseks puudub alus, kuid seda ametnikku ei olnud võimalik saada kätte jms.

Leian, et PPA ei lahendanud Teile taotlust õiguspäraselt ega kooskõlas hea halduse põhimõttega. Keeldudes Teile dokumente väljastamast Välisministeeriumi kaudu, esitas ametnik Teile vale õigusliku aluse. Samuti peavad PPA ametnikud ise välja selgitama dokumendi taotlust puudutavad asjaolud ja koguma selleks vajaduse korral teavet teistelt PPA ametnikelt, mitte nõudma, et need esitaks taotleja.

PPA esindaja nõustus, et kõnealusel juhul ei lahendanud ametnik Teile taotlust nõuetekohaselt. Tema kinnitusel on astunud samme, et edaspidi kirjeldatud probleeme vältida.

PPA keeldus Teile Välisministeeriumi kaudu dokumente väljastamast, sest Harju Maakohus on teinud Teile suhtes tagaseljaotsuse, millega pöörati (kriminaalhooldusnõuete mittejärgimise tõttu) täitmisele Teile varem mõistetud tingimisi karistus. Kuna see otsus ei ole jõustunud, on Teil võimalik see vaidlustada.

Isikut tõendavate dokumentide väljastamine

PPA on teinud otsuse Teile isikut tõendavad dokumendid välja anda, kuid saate need kätte Eestis PPA teenindusbüroost, mitte Välisministeeriumi kaudu välisriigis. PPA teatas Teile, et juhendus otsust tehes [isikut tõendavate dokumentide seaduse](#) (ITDS) § 12 lg 5 ja § 12 lg 2–4.

Tegelikult keelduti dokumentide välisriigis väljastamisest ITDS § 12¹ lõike 2⁴ alusel. See säte näeb ette, et ITDS § 2 lõike 2 punktides 1–8 sätestatud dokumenti ei või väljastada Välisministeeriumi kaudu, volitatud esindajale ega posti teel, kui isik on kuulutatud tagaotsitavaks või talle on kriminaalmenetluses kohaldatud tõkendina elukohast lahkumise keeldu või kautsjonit.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

ITDS § 12¹ lõige 2⁴ jõustus tänavu 1. jaanuaril. Eelnõu [seletuskirja](#) kohaselt on selle sätte eesmärk tagada, et tagaotsitavaks kuulutatud inimene tuleks dokumenti vastu võtma PPA teenindusasutusse, kus on võimalik ta vajaduse korral kinni pidada. Varem oli probleemiks see, et kuigi PPA teadis, et inimene on kuulutatud tagaotsitavaks või talle on kriminaalmenetluses kohaldatud tõkendina elukohast lahkumise keeldu ja/või kautsjonit, oli Eesti Vabariigi välisesindus kohustatud talle dokumendi väljastama ning inimene sai jätkata õigusvastast tegevust.

Kui inimene soovib dokumente taotledes, et talle väljastataks dokumendid Välisministeeriumi kaudu välisriigis, kuid PPA keeldub seda tegemast, peab PPA inimesele seda otsust põhjendama. Põhjendamiskohustus on haldusmenetluse üldpõhimõtte, mis on sätestatud ka [haldusmenetluse seaduses](#) (HMS § 56, § 108).

Seejuures peab dokumenditaotlust lahendav ametnik ise välja selgitama, kas sellise otsuse tegemiseks on ITDS § 12¹ lõikes 2⁴ sätestatud alus. See tähendab, et PPA ametnik ei või nõuda, et inimene esitaks teise PPA ametniku kinnituse selle kohta, kas ta on tagaotsitav või on talle kriminaalmenetluses kohaldatud tõkend. On kahetsusväärne, et kõnealusel juhul ametnik sellist kinnitust nõudis. PPA teatas, et teine PPA ametnik oli telefoni teel suhelnud hoopis Teie elukaaslasega, mistõttu ei olnud tal võimalik Teie elukaaslasele esitada täpsemaid andmeid Teie kohta. Kuigi kinnitasite, et suhtlesite ise selle PPA ametnikuga, ei olnud PPA-l võimalik seda kinnitada, sest väidetavast telefonikõnest on möödunud mitu kuud. Kahetsusväärset oli too ametnik ka haigestunud, mistõttu viibisid vastused Teie e-mailidele ega vastatud Teie telefonikõnedele.

PPA esindaja teatas menetluse käigus, et Teie juhtumi asjaolud on üle vaadatud ning on astunud samme, et edaspidi kirjeldatud probleeme ei tekiks.

Niisiis on Teil võimalik praegu dokumendid kätte saada vaid Eestis asuvast PPA teenindusbüroost. Kuna Teie isikut tõendavad dokumendid on kaotanud kehtivuse, on võimalik taotleda Eestisse sõitmiseks tagasipöördumistunnistust.

Kohtuotsuse täitmisele pööramine

Harju Maakohus tegi Teie suhtes (asjas nr [ ]) otsuse [ ]. Kokkuleppemenetluse tulemusena tunnistas kohus Teid süüdi KarS § 201 lõike 2 punkti 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises ning karistas Teid kuue kuu pikkuse vangistusega. KarS § 74 alusel jättis kohus vangistuse tingimisi täitmisele pööramata.

Harju Maakohus tegi kriminaalasjas nr [ ] kohtumääruse [ ] (tagaseljaotsus). Määrusega pöörati KarS § 74 lõike 4 ja KrMS § 269 lõike 2 punkti 2 alusel täitmisele Harju Maakohtu [ ] otsusega mõistetud ja ärakandmata karistus – kuus kuud vangistust. Kuna Te ei osalenud kohtumenetluses ja määrust ei ole Teile ilmselt kätte toimetatud, ei ole see jõustunud ja Teil on õigus see vaidlustada. Võite esitada selle määruse peale määruskaebuse kümne päeva jooksul pärast kohtumäärusest teada saamist või alates sellest ajast, kui pidite sellest teada saama. Määruskaebus tuleb esitada Harju Maakohtule. Määruskaebuse esitamisel on Teil õigus taotleda asja uuesti läbivaatamist või otsus edasi kaevata. Olukorra kohta saate lisainfot Harju Maakohtust.

Kohtulahendi vaidlustamine võib, kuid ei pruugi aidata muuta neid asjaolusid, mille tõttu Teile ei ole võimalik praegu välisriigis dokumenti väljastada.

Loodan, et selgitustest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Lisa: koopia Harju Maakohtu [ ] kohtumäärusest

Koopia: Politsei- ja Piirivalveamet